

Департамент культури та взаємозв'язків з громадськістю
Черкаська обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова
бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

СВІТ НОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ: творчі акції, проекти бібліотек

(З досвіду роботи Черкаської міської ЦБС)

м. Черкаси
2018

УДК
К78

Підготувала
Опрацювала
Редактор

О. Л. Шор
І.В. Терещенко
В.К.Величко

- К78 Світ нових можливостей: творчі акції, проекти бібліотек: з досвіду роботи Черкаської міської ЦБС./ Департамент культури та взаємозв'язків з громадськістю Черкас. облдержадмін., Комунал. закл. «Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. облради ; уклад І. В. Терещенко. – Черкаси : 2018. – 12 с.
Досвід роботи містить матеріал щодо реалізації проектів, творчих акцій, впровадження партнерства та інших ініціатив в бібліотеках Черкаської МЦБС.
Видання призначене для працівників бібліотек .

© Комунальний заклад «Обласна
універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка»

. Бібліотечні заклади Черкаської міської ЦБС визначають напрямки своєї діяльності відповідно до змін та потреб сьогодення. Завдяки постійному пошуку, впровадженню інноваційних форм та методів роботи, вони є справжніми соціально – інформаційними центрами для місцевої громади. Працівники системи активно беруть участь у різноманітних всеукраїнських, міжнародних проєктах, долучаються до міських, обласних та всеукраїнських конкурсів, акцій, вікторин, анкетувань, досліджень, постійно модернізують форми обслуговування, визначають напрямки роботи та засоби інформування громади. Завдяки цьому постійно зростає популярність бібліотечних закладів у громаді.

Важливим у діяльності стала реалізація ряду напрямку проєктів, так у 2016 році Черкаська центральна міська бібліотека імені Лесі Українки розпочала співпрацю з обласною громадською організацією «Академія наукових технологій». Результатом став проєкт Народний університет з програмою «Освіта впродовж усього життя – шлях до розвитку громади». Мета проєкту: привернути увагу до важливості громадської та волонтерської діяльності у вирішенні соціальних проблем місцевої громади та підвищення громадської активності, завдання проєкту - реалізація концепції освіти та навчання громадян впродовж усього життя, прагнення до широкого залучення ресурсів місцевих громад, громадських організацій, підприємств до освіти громадян, до розвитку громадської активності в українському суспільстві, формування індивідуальної, активної, соціально орієнтованої свідомості членів громад. Освіта впродовж усього життя набула сьогодні ключового значення. Вона є відповіддю на виклик, який кидає нам світ, де зміни відбуваються дуже швидко.

Були визначені основні пріоритети проєкту:

- сприяння всебічному розвитку громади;
- надання допомоги в адаптації до сучасних умов життя шляхом оволодіння новими знаннями;
- формування практичних умінь та навичок у використанні новітніх технологій;
- підвищення якості життя завдяки доступу до сучасних технологій і адаптації до технологічних перетворень;
- можливість для розширення кола спілкування та обміну досвідом.

Слухачами Народного університету є члени громад, люди різного віку, що мають освіту будь-якого рівня, та зацікавлені брати участь в освітніх програмах, внутрішньо переміщені особи зі східних регіонів. Реалізатори програми - представники громадських організацій, керівники центрів дозвілля та небайдужі викладачі-волонтери. Навчання безкоштовне, розраховане на один рік (два семестри).

Найбільшою популярністю серед слухачів Народного університету користуються заняття з основ комп'ютерної грамотності. Навчальний процес для пенсіонерів побудований дуже виважено і направлений на те, щоб слухачі змогли самостійно працювати на комп'ютері й усвідомили себе сучасними людьми, повноцінними членами суспільства. Крім комп'ютерної грамотності, слухачам були запропоновані лекції з фізики, астрономії, екології, психології та конфліктології, історії мистецтва та основ мистецтвознавства, історії України, релігієзнавства, охорони здоров'я, вивчення англійської та німецької мови. Корисними були лекції з безоплатної правової допомоги та організації діяльності ОСББ. Курсанти із задоволенням брали участь у заходах, організованих бібліотекою.

Центральна бібліотека взяла участь у проєкті «Освіта протягом життя: медійна грамотність для людей поважного віку» та в тренінгу що проходив у м. Вінниця. В рамках реалізації цього проєкту, за підтримки німецької неурядової організації «Німецьке об'єднання народних університетів (DVV INTERNATIONAL) в Україні, бібліотека спільно з громадською організацією «Академія наукових технологій провела семінари-тренінги «Загальна медіа-освіта людей поважного віку» для слухачів Народного університету та користувачів бібліотеки.

Таким чином проєкт «Освіта впродовж усього життя – шлях до розвитку громади» - це в першу чергу зміна орієнтирів та подолання стереотипів, це спроба якісно по-іншому сприймати життя, вік та можливості.

Важливим став новий проєкт - Коучинг «Психологія і Я», який стартував на початку 2018 року у бібліотеці-філії №2 для дітей та розрахований на учнів середніх та старших класів. Метою проєкту стало вирішення психологічних проблем особистості, пізнання свого «Я» за допомогою книги та спілкування з психологом. У бібліотеці працює професійний психолог. Розроблено та проведено наступні теми коучингів: «Ти і твій характер», «Який ти є насправді?», «Ти не знаєш про себе ще цього», арт-терапія «Дудлінг», «Ти і твої емоції», «Цікаві факти з психології про тебе», «Вплив творчості на моє «Я» тощо. Учасники неформального навчання не змагаються один з одним у рівні засвоєння певних навичок. Вони, швидше за все, бажають поділитися з іншими тим, що змогли опанувати найкраще, своїми відкриттями і водночас навчитися в інших. Важливим є спілкування, а також займатися цікавою справою під час майстер-класу, поділитися своїми проблемами.

Черкаська міська бібліотека стала партнером книжкового фестивалю, який уперше відбувався у Черкасах 7-9 квітня 2017 року та з 20-22 квітня 2018 року. Фестиваль зібрав кращі українські видавництва. В його рамках бібліотекою як партнером був організований проект «Дегустація книжкових новинок: смакуй українське!», де було проведено ряд зустрічей з відомими письменниками: Іваном Гентошем, Катериною Немирею, Богданом Кухтою, Марією Пак, Любов'ю Відутою, Ланою Перулайнен, Лесею Низовою, Ліліаною Косоновською, Людмилою Пуляєвою-Чижович, Марією Чумарною, Любов'ю Долик, Ніною Фіалко та багатьма іншими гостями Черкаського книжкового фестивалю. Користувачі бібліотек та гості міста мали можливість в невимушеній атмосфері, за філіжанкою кави, поспілкуватися наживо з відомими українськими авторами, видавцями. В бібліотеках були оформлені книжкові виставки «Знайомтеся! Гості Черкаського книжкового фестивалю».

Результат даного проекту - популяризація української книги, пробудження інтересу до читання та залучення нових користувачів до бібліотеки.

Черкаси - одне з перших міст в Україні, де почав працювати проект Черкаської міської ради «Громадський бюджет». Бібліотеки Черкаської міської ЦБС брали участь у ньому зі своїми ідеями та Проектами. Серед жителів міста відбувалося голосування, за результатами якого були визначені проекти-переможці.

Сьогодні бібліотека покликана створити сучасний бібліотечний простір із комфортним обладнанням, зручними меблями, цікавими заходами. Участь у громадському голосуванні - це перший крок до створення більш сучасної бібліотеки. Працівниками Черкаської міської ЦБС відповідно до інте-

ресів і побажань користувачів було розроблено наступні проекти:

✓ ЦБ імені Лесі Українки: №100 «Бібліотека – центр громади»; №45 «Бібліотека під парасолькою»;

✓ Бібліотека-філія №7 для дорослих: №42 «Бібліотека згуртовує громаду»;

✓ Бібліотека-філія №1 для дітей: №88 «Читальний зал – трансформер для малих та дорослих»;

✓ Бібліотека-філія №3 для дітей: №67 «Бібліотечна ми сім'я – мама, тато, книга, я!»;

✓ Бібліотека-філія №4 для дітей: №68 «Сучасна бібліотека для дітей – вимога часу!»

Переможців обирали у двох категоріях «великі» (від 300 тис. грн до 2 млн грн) та «малі» (до 300 тис. грн) проекти. Їхня загальна вартість – 10 млн грн.

Бібліотеки Черкаської міської ЦБС отримали перемогу в категорії «малі» проекти 2017 року, а саме: ЦБ ім. Лесі Українки проект № 45: «Бібліотека під парасолькою». Вже кілька років поспіль центральна міська бібліотека на майданчику перед бібліотекою проводить літні акції та читання. Реалізація проекту передбачає обладнання майданчика перед бібліотекою для проведення літніх вуличних акцій. Поставити зручні меблі - трансформери, парасольки, пластикові столи та стільці, підключити автономну акустичну систему, щоб мали змогу виступати місцеві митці та й самі бібліотекарі. Мета проекту: популяризація української книги та залучення громади до читання (вартість проекту 30,6 тис. грн).

Бібліотека-філія №7 для дорослих виграла проект № 42: «Бібліотека згуртовує громаду» (вартість проекту 128,3 тис. грн). Цей проект спрямований на придбання сучасного мультимедійного обладнання, яке надасть змогу проводити соціокультурну діяльність бібліотеки на сучасному рівні. Адже інфор-

маційні засоби активують увагу користувачів, підвищують інтерес громади до діяльності бібліотеки.

Черкаська міська ЦБ та бібліотека-філія №5 у 2017 році брали участь та перемогли у програмі ПОЛіС (Поліція і Спільнота) за підтримки Міжнародної організації IREX. Метою проекту стало налагодження взаєморозуміння між патрульною поліцією та громадськістю шляхом організації зустрічей представників місцевої патрульної поліції з громадянами на базі публічних платформ.

Працівники цих бібліотек мали змогу пройти дводенне навчання в Києві, під час якого відбулися зустрічі з представниками Департаменту патрульної поліції України. Вони мали змогу дізнатися про реформу поліції та її впровадження, отримали спеціально розроблені інтерактивні матеріали. Після повернення до своєї громади учасники проекту провели заходи щодо залучення громадян та місцевої поліції до вирішення конкретних проблем у сферах громадського порядку та безпеки, дотримання прав людини, безпеки пересування людей з обмеженими можливостями, безпеки руху для велосипедистів, безпеки дорожнього руху та в інших напрямках.

В рамках проекту ПОЛіС (Поліція і Спільнота) центральною бібліотекою імені Лесі Українки розроблено та проведено наступні заходи:

- у форматі живої бібліотеки зустріч з патрульною поліцією «Патрульна поліція: як це працює»;
- зустріч з патрульною поліцією на тему «Сусідська варта»;
- у форматі відкритий мікрофон зустріч з патрульною поліцією «Протидія булінгу в шкільному середовищі»;

- шашковий турнір між представниками Черкаської обласної федерації шашок та працівниками Управління патрульної поліції ;
- у форматі живої бібліотеки зустріч з патрульною поліцією «Можливий вплив на вибір майбутньої професії».

Від програми ПОЛіС (Поліція і Спільнота) отримано грантову допомогу в розмірі 11000грн та придбано фліпчарт, термопот, м'які крісла-груші, настільні ігри та канцтовари для проведення заходів.

Бібліотека-філія №5 для дорослих в рамках програми ПОЛіС провела наступні заходи:

- зустріч з патрульною поліцією «Кава з поліцейським,
- у форматі ігровий турнір «Суперзнавець правил дорожнього руху»;
- у формі круглого столу - зустріч з патрульною поліцією «Скажемо – Ні! насильству в сім'ї»; та «Сусідська варта»

Від програми ПОЛіС (Поліція і Спільнота) отримано грантову допомогу в розмірі 11000грн та придбано, термопот, стелажі, настільні ігри та канцтовари для проведення заходів.

Проведені заходи дали змогу членам громади більше дізнатися про діяльність патрульної поліції, про її можливості, про засоби подолання булінгу та насильства в сім'ї, про правила дорожнього руху. Учасниками заходів стали учні загальноосвітніх шкіл, студентська молодь, громадські організації, представники влади та комітетів самоорганізації населення, депутати, користувачі бібліотек.

Великою популярністю в Черкаській міській ЦБС користуються **акції**, приурочені до різних дат, свят, культурних подій, які представляють бібліотеки як соціокультурні інституції з широкими можливостями..

Особливо актуальні сьогодні благодійні акції.

В Черкаській центральній міській бібліотеці для дітей започатковано акцію «Чужих дітей не буває». Бібліотечні працівники для малят, позбавлених батьківської опіки в Черкаському обласному центрі соціально-психологічної реабілітації «Теплий дім» проводять «День доброго янгола». Це веселе свято передбачає для кожної дитини заняття до душі: цікаві майстер-класи, огляд книжок-іграшок, лялькові вистави театру «Рукавичка», забави в «Бібліоняні» та смаколики для малят, провели благодійну акцію «Діти – дітям» - збір книг, іграшок, засобів гігієни, канцтоварів. Долучилися до акції й небайдужі жителі м. Черкас (діти, батьки, вчителі).

Колектив бібліотеки-філії №2 для дітей взяв участь в акції «Допоможи бійцям України», яка проходила в мікрорайоні «Перемога» м. Черкаси 7 березня 2018 року. Мета акції – надання допомоги нашим воїнам-патріотам, які постійно перебувають у бойовій готовності, воюють у важких умовах, відстоюючи незалежність і безпеку України. Бібліотекарі та читачі бібліотеки-філії №2 для дітей, дякують волонтерам, які, ризикуючи своїм життям, доставляють посилки в зону бойових дій.

Доброю традицією в ЦБ імені Лесі Українки стало відкриття сезону вуличних літніх акцій «Книга збирає друзів», «Читати - це модно!». Для успішної реалізації літніх читань щороку складається нова програма. В її рамках відбувається постійна індивідуальна робота з користувачами. Всім відвідувачам роздається рекламна продукція (закладки, буклети, візитки), різнокольорові листівки з афоризмами про читання. Проведенню літніх читань присвячується велика попередня робота: складаються рекомендаційні списки «Що читати влітку», проводяться інформаційні хвилинки «Книжкове літо день

за днем», бібліо анонси, інформаційно-розважальні калейдоскопи, екскурсії бібліотекою, віртуальні виставки «Книжковіляри», презентації молодіжних виставок-рекомендацій: «Читай наше - шануй рідне», «Поспішайте прочитати», стенд Book-симпатія «Читач сказав «Браво!». Проводились міні-опитування серед молоді «Моя улюблена книга літа», «Яку книгу Ви читали вчора?», «Читати або не читати?». Захід проходив на декількох майданчиках. Зокрема на **інформаційному** учасники знайомились з роботою бібліотеки за допомогою рекламної продукції, переглянули відеоролик «5 причин відвідати нашу бібліотеку» та віртуальну виставку «Золоті письменники України», які демонструвались на екрані ноутбука. На **майданчику відпочинку** був організований книжковий пікнік, де відвідувачі могли переглянути книги та журнали прямо на галявині. Тут же були розміщені книжкові виставки «Літо, море, сонце, пляж: яку книгу взяти в багаж», «Час читати українською». Гостям заходу сподобались яскраві малюнки учнів та світлини бібліосушки «Молодь читає». Поціновувачі книги на **літературному майданчику** з задоволенням поспілкувалися з письменницею, дипломантом Всеукраїнського конкурсу «Коронація слова» Наталією Лапіною. Авторка розповіла молоді про користь читання та наголосила, що паперова книга залишається невід'ємною частиною людської культури, справжнім джерелом знань. Біля стенду Book симпатія «Читач сказав: «Браво!» присутні обмінювались враженнями та рекомендаціями про прочитані книги. На **мистецькому майданчику** під час музичних пауз гості мали можливість послухати виступи талановитої молоді. Всіх присутніх вразив виступ вихованців школи бойового гопака «Лицарі сонця». Юним учасникам акції дуже сподобався **розважально - ігровий майданчик**. Вони грали в ігри «Покажи літера-

турного героя», «Вгадай літературного героя», відповідали на питання літературної вікторини. Захід, зазвичай, завершує флешмоб «Я люблю читати». В рамках програми діє консультативне бюро «Що читати цього літа?». Родзинкою літніх читань є конкурс «Найкращий читач літа», який викликає неабияке зацікавлення серед молоді. Його суть полягає в тому, що користувач, який прочитав найбільшу кількість книг протягом літа, отримує подарунки від бібліотеки. На початку вересня завжди проводиться підсумковий захід із нагородженням переможця.

Вся інформація про заходи літніх читань розміщується на сайті, блозі бібліотеки «Бібліотечний автобан» та на сторінках у соціальних мережах.

Провести літо цікаво і з користю можна і під час вуличної акції «Бібліотека під парасолькою». Мета цієї акції – залучити до бібліотеки нових користувачів, ознайомити громаду з потенціалом бібліотек та їх інформаційними ресурсами. Сама робота «Бібліотеки під парасолькою» не є спонтанною, а здійснюється згідно з планами за певною тематикою: «Про нове і цікаве – в газетах та журналах», «Нова хвиля сучасної української прози», «Гортаючи класику», « Містер детектив», «Мої захоплення», « Книг для душі» та ряд інших. Для розкриття фонду під час акції бібліотека використовує тематичні викладки з краєзнавства, народознавства, історії, техніки, медицини, проводить поетичні хвилини, обговорення книг, цікавих статей в періодичних виданнях. Це гарна можливість поспілкуватись, знайти однодумців. Акція має широкий резонанс серед населення міста, завдяки чому ряди користувачів поповнилися. Працівники здійснювали усне опитування перехожих та відвідувачів, в результаті дійшли висновку: 85% респондентів зацікавились новою формою роботи і мали бажан-

ня відвідати її наступного разу; 75% користувачів знайшли для себе корисну та цікаву літературу; 20% стали постійними користувачами бібліотеки.

Серед користувачів бібліотеки та пересічних громадян великою популярністю користується Буккросинг. Буккросинг у бібліотеці – це гарний інформаційний привід для непрямой реклами бібліотечних послуг, альтернатива запису у бібліотеку, запрошення до себе потенційних читачів, поступове знайомство з бібліотечним середовищем, формування гарного іміджу бібліотеки, а також дослідження читацького попиту та вподобань. Подібні форми роботи створюють теплу та невимущену атмосферу спілкування між відвідувачами бібліотеки.

Бібліотеки Черкаської міської централізованої бібліотечної системи активно долучилися до проведення свята рідного міста. Книжковий простір «Бібліосіті» розташований на вулиці Хрещатик та перетворився в мистецький майданчик. Захід проходив під гаслом «Черкаські бібліотеки – намисто нашого міста». Відвідувачів гостинно зустрічала чарівна Бібліопані. Працівники бібліотек міста запропонували черкасьцям і гостям міста інсталяції, бібліо-лото, ерудит-шоу, лялькову виставу, пізнавальну екскурсію, фотовиставку, виставку малюнків та ще багато цікавого і пізнавального.

Невід'ємною формою роботи стали екологічні акції. В ЦБ імені Лесі Українки було розроблено інформаційне звернення щодо надання права голосу людям у вирішенні майбутнього Планети - підтримай акцію «Година Землі»!

На прилеглий території центральної міської бібліотеки для дітей проходила еко-акція «Оточи себе красою» до річниці аварії на Чорнобильській АЕС. Працівниками бібліотеки спільно з учнями 5-х, 7-х, 8-х класів було висаджено квіти на клумбах.

Черкаська міська бібліотека для дітей ініціювала захід «По всій планеті діти у мирі й дружбі хочуть жити» до Міжнародного дня миру, який супроводжувався вікториною «Щасливе дитинство моє», грою «Знайди собі подібного». Після чого всі разом зробили символ миру й радості - білих паперових голубів.

У Черкаській міській ЦБ ім. Лесі Українки до Всеукраїнського тижня юнацької книги було проведено Бібліоком'юніті. За коментарями, що були залишені читачами на сторінці в соціальній мережі та на спеціальних листках у бібліотеці, створено рекомендаційний список «Топ-10 найпопулярніших книг». Всі книги зі списку є в бібліотеці.

У 2017 році Черкаська міська бібліотека ім. Лесі Українки організувала акцію віртуальний Book-слем (BOOK Slam) «Молоде покоління обирає книгу...», присвячену улюбленим книгам молоді. Book-слем - це інноваційна форма представлення книги з метою заохочування до читання і формування читацьких інтересів.

Book-слем – це літературне змагання на кращу «рекламну кампанію» з просування обраної книги. Завдання учасника полягало в тому, щоб якомога краще розрекламувати улюблене видання. Учасники, або Book-слемери, повинні були представити твір таким чином, щоб саме його книга привернула увагу і набрала найбільшу кількість лайків. У ході реклами доречним було використання цікавих фактів про автора та його героя, фотографій, відеороликів з найкращих екранізацій. За допомогою лайків були підбиті підсумки літературного змагання з призами.

Акція довела, що Book-слем – це чудова реклама книг, особливо для тих користувачів, які не встигли прочитати ті чи інші твори і тепер матимуть чудову нагоду ознайомитися з новими книжками.

Значна роль відводиться проведенню соціальних акцій.

У третій четвер травня вся Україна відзначає свято вишиванки. Це свято покликане зберегти споконвічні народні традиції створення, носіння етнічного вишитого одягу та об'єднати українців. В читальному залі ЦМБ ім. Лесі Українки з нагоди цього свята створюється виставка-інсталяція «Вишиванка - символ України, дзеркало народної душі!». Також працівники бібліотеки проводять акцію, коли всі одночасно приходять на роботу в національному одязі.

У центральній міській бібліотеці імені Лесі Українки проходила акція «Подаруй книгу бібліотеці!». На сторінці в фейсбук було розміщено оголошення: « 14 лютого – Міжнародний день дарування книг. Його започаткувала американка Еммі Бродмур у 2012 році. Ідею підказав їй маленький син, який запитав маму, чому немає особливого дня, коли люди дарують один одному книги. Це одне з наймолодших свят в календарі, його святкують з 2012 року. У цей день, зазвичай, прийнято дарувати книжки один одному та членам родини, залишати книжки в людних місцях, надавати знижки в книгарнях, організовувати волонтерські кампанії зі збирання книжок, жертвувати твори друку бібліотекам.

Ми впевнені, якщо всю цю добру справу зробить кожен, то багатшим стане наш бібліотечний фонд, а подаровані книги прочитають інші.»

Усі книги, подаровані бібліотеці, були розміщені на виставці: «Книги подаровані читачами».

Рівень інноваційної діяльності, участь у проектах та акціях, є одним із критеріїв оцінювання роботи бібліотек. Його підвищення позитивно позначається на якості послуг, що надають бібліотечні заклади міста Черкаси. Народження нових творчих ідей це дієвий метод залучення нових користувачів, популяризації діяльності бібліотек, зростання престижу серед громади.

Працівники Черкаської міської централізованої бібліотечної системи постійно працюють над формуванням у населення позитивного іміджу бібліотек та бібліотекарів. Не зупиняються на досягнутому, постійно в пошуку інноваційних шляхів розвитку.

Досвід роботи

Світ нових можливостей:
творчі акції, проекти бібліотек
(З досвіду роботи Черкаської міської ЦБС)

Підготувала Шор О.Л. – завідувач відділу
організаційно- методичної роботи Черкаської міської ЦБС

Відповідальна за випуск Л.П. Капкаєва
Редагування, комп'ютерне опрацювання І.В. Терещенко

Формат 60× 84/16

Видавець і виготовлювач

Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека імені
Тараса Шевченка»,
вул. Б-Вишневецького, 8, Черкаси, 18001
